

အွန်လိုင်းလောကအကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း (မိဘများအတွက် ဉာဏ်စမ်းပဟေဠိအဖြေများ)

(အဖြေများ)

၁။ ဂ ဒစ်ဂျစ်တယ်နည်းပညာတွင်ကျင်လည်မှုရှိခြင်း ဆိုတာ နည်းပညာတဖက်ကမ်းခတ် ကျွမ်းကျင်ပြီး အွန်လိုင်းလောကနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အရာရာကိုသိတယ်လို့ ပြောတာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒစ်ဂျစ်တယ်နည်းပညာ တွင်ကျင်လည်မှုရှိခြင်း ဆိုတာ အွန်လိုင်းပေါ်မှာကြုံတွေ့ရတဲ့ ပြဿနာ တွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်တယ်။ ဒစ်ဂျစ်တယ်လောက က သယ်ဆောင်လာမယ့် အခွင့်အရေးတွေကို အမိအရ ဖမ်းဆုပ်ရယူနိုင်တယ် လို့ ပြောတာပါ။

၂။ ဃ Live လွှင့်ပြသတယ်ဆိုတာ အွန်လိုင်းပေါ်မှာရှိတဲ့လူတွေ ကြည့်နိုင်အောင်လို့ အချိန်နဲ့တစ်ပြေးညီ ရုပ်သံလွှင့်တာ ကိုပြောတာပါ။

၃။ င အွန်လိုင်းပေါ်မှာ ထရိုး (troll) လုပ်တဲ့သူ ဆိုတာ အွန်လိုင်းပေါ်မှာ ရိုင်းစိုင်းစော်ကားတဲ့သူ ဒါမှမဟုတ် အငြင်းအခုံလုပ်လာအောင် ရန်စတဲ့ကောမန့် ဝင်ရေးသူကို ဆိုလိုတာပါ။

၄။ င Facebook က ကြော်ငြာတွေကနေတဆင့် ဝင်ငွေရပါတယ်။

၅။ ခ ဒီလုပ်ဆောင်ချက်တွေအားလုံး က ယုံကြည်စိတ်ချရတဲ့ ဝက်ဘ်ဆိုက်ရဲ့ လက္ခဏာပါပဲ။

၆။ ဃ တစ်စုံတစ်ယောက်က အွန်လိုင်းပေါ်ကနေ သင့်ကလေးကို အနှောင့်အယှက်ပေးနေတယ် ဆိုရင် ဝန်ဆောင်မှုပေးတဲ့ ဝက်ဘ်ဆိုက်မှာ report လုပ်လို့ရပြီး အဲဒီလူကို block လုပ်နိုင်ပါတယ်။

၇။ ခ အွန်လိုင်းပေါ်မှာ ကလေးတွေက သူတို့ ကျောင်းနာမည်ကို လူတိုင်းမြင်တွေ့နိုင်တဲ့ပုံစံ(Public) နဲ့ တင်ထားမယ်ဆိုရင် ကလေးတွေအတွက် ဆုံးရှုံးထိခိုက်မှုတွေ ရှိစေနိုင်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာက လူစိမ်းတွေကလည်း သင့်ကလေးရှိမယ့်နေရာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။

၈။ ခ Phishing ဆိုတာ ကိုယ်ရေးအချက်အလက် လိမ်လည်ခိုးယူတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝက်ဘ်ဆိုက်ကို ဖွင့်တဲ့အချိန် Popup အနေနဲ့ သော်လည်းကောင်း၊ သင်မသိတဲ့လူကပို့လိုက်တဲ့ အီးမေးလ်ကနေသော်လည်းကောင်း လာတတ်ပါတယ်။

၉။ ဃ က၊ ခ၊ နဲ့ င တို့က ဆုံးရှုံးထိခိုက်နိုင်ခြေရှိတဲ့အွန်လိုင်း နေရာတွေဖြစ်ပါတယ်။ ပုံတွေအများကြီး ရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းက အွန်လိုင်းပေါ်မှာ ဘေးကင်းလုံခြုံတဲ့ နေရာသတ်မှတ်ချက်နဲ့ မသက်ဆိုင်ပါဘူး။

၁၀။ ခ အခုဆိုရင် အွန်လိုင်းအကောင့်တွေကို အဆင့် (၂)ဆင့် စစ်ဆေးမှုပုံစံနဲ့ထားဖို့ တိုက်တွန်းလေ့ရှိပါတယ်။ လုံခြုံရေးအဆင့် အပိုတစ်ခု ပံ့ပိုးပေးတာပါ။

၁၁။ ဂ အွန်လိုင်းပေါ်မှာ စော်ကားတိုက်ခိုက်တဲ့အဓိပ္ပာယ်ဆောင်တဲ့ ပို့စ်တွေ မ share မိဖို့လိုပါတယ်။ ရယ်စရာ အဓိပ္ပာယ်ဆောင်နေရင်တောင်မှ မ share မိဖို့အရေးကြီးပါတယ်။ မူရင်း ပို့စ်က တခြားလူတွေအပေါ် အမှန်းတရား အပြင် ဆန့်ကျင် အကြမ်းဖက်မှုတွေကိုပါ ဖြစ်ပွားအောင်လှုံ့ဆော်ပေးတဲ့ အဖွဲ့ကလာတာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

၁၂။ ဂ ဝက်ဘ်ဆိုက်တစ်ခုက ယုံကြည်စိတ်ချလို့ရလား မရလားဆိုတာ သိနိုင်ဖို့မလွယ်ကူပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အထောက်အကူဖြစ်နိုင်တဲ့ သဲလွန်စတွေရှိတဲ့အတွက် ရှာကြည့်နိုင်ပါတယ်။

